

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. de heer Vijlbrief
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Den Haag, 13 oktober 2023
Betreft: Aanbieding advies Commissie Verschillen

Geachte heer Vijlbrief,

Het doet ons veel genoegen u hierbij namens de Commissie Verschillen het advies '*Veilig, schadevrij en verduurzaamd*' aan te bieden.

De afgelopen maanden hebben we in opdracht van u een beeld gevormd van onaanvaardbare verschillen die zijn ontstaan tussen bewoners in het aardbevingsgebied. We hebben gekeken naar verschillen die zijn ontstaan bij de afhandeling van schade en de versterking van woningen. En we hebben oplossingsrichtingen verkend om deze verschillen weg te nemen. Het was geen eenvoudige opdracht.

Het werd de commissie al snel duidelijk dat het beoordelen en wegnemen van verschillen geen technische operatie is, waarbinnen je aan de hand van criteria en categorieën verschillen kunt beoordelen en corrigeren en recht kunt doen aan de situaties waar bewoners in terecht zijn gekomen. Het maakt ook dat er geen simpele oplossingen zijn voor dit vraagstuk.

De commissie is ervan overtuigd dat een fundamenteel andere manier van kijken naar de problematiek van verschillen noodzakelijk is om voor bewoners in het aardbevingsgebied een aanvaardbare situatie te bereiken, die als redelijk wordt gezien. In de kern vraagt dit om een integrale aanpak waarin een gelijkwaardig eindresultaat voor de bewoners voorop staat (veilig, schadevrij en verduurzaamd). In het advies doet de commissie voorstellen over wat dit eindresultaat inhoudt en wat voor soort aanpak nodig is om dat te bereiken. Vanuit de aanpak die de commissie voorstelt worden verschillen weggenomen en verzacht door onder meer in te zetten op daadwerkelijk herstel van schade in natura, een gelijkwaardig niveau van verduurzaming en het wegnemen van 'stille verschillen' door de deur-tot-deur aanpak in prioritaire gebieden. De commissie heeft de uitwerking van haar advies zoveel mogelijk in lijn gebracht met de insteek, intentie en maatregelen van het Kabinet bij de vaststelling van 'Nij Begun'.

De commissie beseft ook dat papier geduldig is. Het gaat er uiteindelijk om wat er in de uitvoering voor bewoners wordt gerealiseerd. Woorden moeten *kunnen* worden omgezet in acties.

De commissie is niet blind voor de uitdagingen die de betrokken instanties in de uitvoering ervaren. Zij werken met volle overgave aan herstel van schade en versterking van huizen en dragen de hitte van de dag om dit zo tijdig en goed mogelijk te realiseren. Dat doet nu al een groot beroep op de uitvoering en dat beroep wordt met dit advies van de commissie groter.

De commissie heeft dan ook begrip voor zorgen die betrokken instanties hebben geuit over de uitvoerbaarheid van onze adviezen binnen de bestaande kaders. Die zorgen hebben onder meer te maken met beschikbaarheid van voldoende personeel en bouwmaterialen, de wijze waarop de aanpak georganiseerd en gecoördineerd moet worden, de wachttijden voor bewoners voor schadeafhandeling, de financiële consequenties van het advies en de haalbaarheid van afronding van de versterkingsoperatie voor 2028. Alhoewel een aantal van die uitdagingen ook zonder dit advies bestaan, vindt de commissie het van belang dat deze zorgen serieus worden genomen. We moeten niet in de valkuil trappen om het onmogelijke te eisen en te verwachten, zonder dat dit vervolgens waargemaakt kan worden.

De commissie stelt voor dat de volgende punten worden meegenomen in de uitwerking van de uitvoering van het advies.

- De commissie heeft begrepen dat het uitgangspunt van een gelijkwaardige uitkomst gesteund wordt. Voor 'het hoe' laat u een uitvoeringstoets uitvoeren op het advies. Wij kunnen dat alleen maar

steunen. De commissie doet het verzoek dat in deze uitvoeringstoets scherp wordt aangegeven *wat wel kan* en *onder welke condities* dat zou kunnen, waarbij het vertrekpunt is de gestelde ambitie zoals door de commissie in haar advies neergezet. De commissie roept op daarin niet de huidige situatie als maatstaf te nemen.

- De commissie beseft goed dat gelet op uitvoeringsbeperkingen niet alles tegelijkertijd kan. Dat vraagt in de aanpak om een duidelijke prioritering in de uitvoering van versterking, schadeherstel en verduurzaming. De commissie heeft voor het maken van keuzes in die prioritering (wie wanneer aan de beurt is) ruimte gelaten in haar advies. Naar aanleiding van de uitvoeringstoets zullen hier nadere keuzes in moeten worden gemaakt. De commissie vindt het verstandig om in de uitvoering het meest prioriteit en aandacht te geven aan de zwaarst getroffen (schadeherstel, versterking) en meest kwetsbare situaties (bij de integrale aanpak en verduurzaming).
- De commissie heeft goed begrepen dat het doel om de verduurzaming naar aardgasvrij-gereed in het versterkingsgebied zoveel mogelijk voor 2028 te realiseren voor de NCG een te grote extra opdracht is om gelijktijdig ook de versterkingsoperatie in 2028 af te ronden. Er doet zich het spanningsveld voor tussen het zo snel mogelijk realiseren van de veiligheid als leidend principe versus de veelgehoorde oproep om de behoefte van bewoners centraal te stellen vanuit een integrale aanpak en daar meer tijd voor uit te trekken. Het is niet de rol van de commissie om daarin te kiezen. De commissie vindt het wel van groot belang dat in lijn met advies 3 en advies 7 goed gekeken wordt wat ervoor nodig is om dit doel alsnog te realiseren.
- De commissie beseft verder dat op het terrein van verduurzaming het voorstel van de commissie niet in ambitie, maar wel in financiële zin verder strekt dan het voorstel voor verduurzaming in 'Nij Begun'. De commissie ziet aanvullende financiering van en ondersteuning bij verduurzaming van woningen, zoveel mogelijk gelijktijdig, als het meest geschikte instrument om verschillen te verzachten en de sociale cohesie te bevorderen. Daarnaast draagt het bij aan een belangrijke ambitie van het kabinet om het gebied daadwerkelijk met voorrang te verduurzamen voor 2035. De afweging voor de financiële dekking van dit voorstel is niet aan de commissie. Indien dit niet vanuit de bestaande middelen gefinancierd kan worden is hiervoor een nadere politiek-bestuurlijke afweging nodig.

Voor de commissie staat de centrale ambitie uit het advies in relatie tot bovenstaande punten voorop. Er moet door betrokken instanties gezamenlijk gekeken worden wat er maximaal mogelijk is om voor alle inwoners in het aardbevingsgebied een veilige, schadevrije en verduurzaamde woning te realiseren. In het 'hoe' moet er ruimte zijn vanuit de uitvoering om te kijken welke aanpassingen en keuzes nodig zijn.

Van alle partijen vraagt dit een open en op samenwerking gerichte houding waarmee de komende tien tot vijftien jaar gewerkt wordt aan gelijkwaardig perspectief voor de bewoners in het aardbevingsgebied. Dat vraagt van politiek en bestuur een cultuur waarin niet elke organisatie individueel wordt afgerekend op resultaten die in de praktijk niet haalbaar zijn.

De commissie is graag bereid tot een nadere toelichting op het advies.

Met vriendelijke groet,
Namens de Commissie Verschillen

Pieter van Geel
Voorzitter